

זוהר היומי

זוהר דברים – דף רע"ה ע"א

פרשת שופטים

◆ הקטע מתחיל בדף הקודם (רע"ד ע"ב) ומסתיים בדף זה ◆

טקסט הזוהר

(דברים י"ט) לא יקום עד אחד באיש לכל עון וגו'. על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר. פקודא דא, להעיד עדות בבית דין, דלא יפסיד חבריה ממונא בגיניה, אי אית ליה עדות בהדיה. ולית סהדותא פחות מתריין, הדיא הוא דכתיב על פי שנים עדים וגו' יקום דבר, לא יקום על פי עד אחד. ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין, מי מעיד על האדם, קירות ביתו. ולא עוד אלא אנשי ביתו מעידין עליו. מאי קירות ביתו. אינון קירות לבו. (ישעיה לח) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, ואוקמוה רבנן, מלמד שהתפלל חזקיהו מקירות לבו.

תרגום לעברית

אמר המנוחה הקדושה, ודאי ישראל הם עצים יבשים בתורה, משום שאחוזים באש של הדיוט, אינם כמו שראוי לעשות להם נס. מיד שאתה יורד עליהם בתורה, בגללה ירד עליהם עץ החיים, ומצוה שהיא נר ה', ואוחזת בהם ויהיו חיים. ואמות עובדי כוכבים ומזלות של העולם נשרפים באותו נר. וזהו שאמר הנביא, (ירמיה מו) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי אתה אני וגו'. לא יקום עד אחד באיש לכל עון וגו', על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר (דברים יט). מצוה זו להעיד עדות בבית דין, שלא יפסיד חברו ממון בגללו אם יש לו עדות עמו. ואין עדות פחות משנים,

זֶהוּ שִׁכְתוֹב עַל פִּי שְׁנַיִם [שְׁנֵי] עֵדִים וְגו' יָקוֹם דָּבָר, לֹא יָקוֹם עַל פִּי עַד אֶחָד. וּמִשּׁוּם זֶה בְּאֲרוּחוֹ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מִי מַעֲיֵד עַל הָאָדָם? קִירוֹת בֵּיתוֹ. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא אֲנָשֵׁי בֵיתוֹ מַעֲיֵדִין עָלָיו. מָהֵם קִירוֹת בֵּיתוֹ? אֵלּוּ קִירוֹת לְבֹו. (יִשְׁעִיָּה ל"ח) וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָנָיו אֶל הַקִּיר. וּבְאֲרוּחוֹ רַבּוּתִינוּ, מִלְּמַד שֶׁהַתַּפִּלָּל חֲזַקְיָהוּ מִקִּירוֹת לְבֹו.

טקסט הזוהר

אֲנָשֵׁי בֵיתוֹ, אֵינּוֹן רַמ'ח אֲבָרִים דִּילִיָּה. דְּהִכִּי אוֹקְמוּהָ מְאִירֵי מִתְּנִיתִין, רָשָׁע עֹנֹוֹתָיו חֲקוּקִים עַל עֲצֻמוֹתָיו. וְהִכִּי צְדִיק, זְכוּיָתוֹ חֲקוּקִים לוֹ עַל עֲצֻמוֹתָיו. וּבְגִין כֶּךָ אָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים ל"ט) כָּל עֲצֻמוֹתֵי תִאֲמָרְנָה. וּבְגִינָה אֶתְמַר, וּמִי מַעֲיֵדִין עַל הָאָדָם קוֹרוֹת בֵּיתוֹ. גְּרַמִּין בְּנוּיִין עַל מוֹחָא דְאִיהוּ מִיָּא. וְעַלִּיָּהוּ קָא רָמִיז, (תְּהִלִּים ק"ד) הַמְקָרָה בְּמִים עַלִּיוֹתָיו, הַמְקָרָה לְשׁוֹן קוֹרוֹת.

תרגום לעברית

אֲנָשֵׁי בֵיתוֹ, אֵלּוּ מְאִתִּים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה אֲבָרִים שָׁלוּ. שֶׁכֶּךָ בְּאֲרוֹ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, רָשָׁע, עֹנֹוֹתָיו חֲקוּקִים עַל עֲצֻמוֹתָיו. וְכֶךָ צְדִיק, זְכוּיָתוֹ חֲקוּקִים לוֹ עַל עֲצֻמוֹתָיו. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר דָּוִד, (תְּהִלִּים ל"ה) כָּל עֲצֻמוֹתֵי תִאֲמָרְנָה. וּבְגִלְלוּ נֶאֱמַר, וּמִי מַעֲיֵדִין עַל הָאָדָם? קוֹרוֹת בֵּיתוֹ. עֲצֻמוֹת בְּנוּיֹת עַל הַמֶּח, שֶׁהוּא מִים. וְעַלִּיהֶם הוּא רוּמִיז, (תְּהִלִּים ק"ד) הַמְקָרָה בְּמִים עַלִּיוֹתָיו. הַמְקָרָה, לְשׁוֹן קוֹרוֹת.

טקסט הזוהר

וְאִמְאֵי בְּגִרְמִין יִתִּיר מִבְּשָׂרָא וְגִידִין וּמִשְׁכָּא. בְּגִין דְּגִרְמִין אֵינּוֹן חֲוָרִין, וּכְתִיבָא אוֹפְמָא, לֹא אֲשַׁתְּמוּדְעָא אֲלֹא מְגוֹ חֲוָרוֹ. כְּגִוּוֹנָא דְאִוְרִיָּתָא, דְאִיהִי חֲוָרוֹ מְלָגָאוּ, אוֹכֶם מְלָבָר. אוֹכֶם וְחֲוָר, חֲשֶׁךְ וְאוֹר. וְאִית חֲשֶׁךְ תַּכְלֶת, וְאֶתְמַר בֵּיה (תְּהִלִּים קל"ט) גַּם חֲשֶׁךְ לֹא יִחְשֶׁךְ מִמֶּךָ. וְתַכְלֶת אוֹכֶם, אִיהוּ נוֹקְבָא לְגַבֵּי חֲוָרוֹ.

ומדוע בעצמות יותר מכֹּשֶׁר וגִּידִים ועוֹר? מִשּׁוּם שֶׁעֲצָמוֹת הֵן לְבָנוֹת, וּכְתִיבָה שְׁחָרָה לֹא נוֹדַעַת אֶלָּא מִתּוֹךְ לֶבֶן, כְּדִגְמַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא לְבָנָה מִכֻּפָּנִים וּשְׁחָרָה מִכַּחוּץ. שְׁחָר וּלְבָן, חֹשֶׁךְ וְאוֹר. וַיֵּשׁ חֹשֶׁךְ תְּכֵלֶת, וַנֶּאֱמַר בּוֹ (תהלים קלט) גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יִחְשִׁיךְ מִמֶּךָ. וּתְכֵלֶת שְׁחָר הִיא נִקְבָּה לְגַבִּי הַלֶּבֶן.

טקסט הזהיר

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּגוּפָא עַל גְּרָמִין עֲתִיד לְמִיקָם. וּבְגִין דָּא זְכוּוֹי וְחוּבוֹי חֲקוּקִין עַל גְּרָמִין דִּילִיָּה, וְאִם יִזְכָּה יָקוּם גּוּפָא עַל גְּרָמִין דִּילִיָּה. וְאִי לָאוּ, לָא יָקוּם, וְלֹא יִהְיֶה תַּחֲיִית הַמֵּתִים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא תִּרְיִן סִהֲדִין אֵינוֹן עַל בֶּר נֶשׁ, עֵין רוּאָה וְאוֹזֵן שׁוֹמְעַת, וּבֵית דִּין סוֹפֵר, וְדֵין חוּבוֹי. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁמַשָּׁא וְסִיְהָרָא סִהֲדִין עַל בֶּר נֶשׁ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ (תהלים פא) תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר בִּכְסֶּה לְיוֹם חֲגִנּוּ. מֵאִי בִּכְסֶּה. בְּיוֹמָא דְּסִיְהָרָא מִתְּכַסֶּה. וְאִמְאִי מִתְּכַסֶּת. בְּגִין דְּכַד מְטִי רֵאשׁ הַשָּׁנָה, יִיתִי סְמָאֵל לְמַתְבַּע דִּינָא לְבִנוֹי קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא יֵימָא לִיָּה דִּיִּיתִי סִהֲדִין. וְהוּא יִיתִי לְשְׁמַשָּׁא עֲמִיָּה. אֲזַל לְמִיִּיתִי סִיְהָרָא, וְהִיא מִתְּכַסָּא. בְּאֵן אֲתֵר מִתְּכַסֶּת. אֶלָּא סְלִיקַת, לְהֵהוּא אֲתֵר, דְּאֲתֵמַר בֵּיה בְּמַכּוּסָה מִמֶּךָ אֵל תַּחֲקוֹר, לְפִיִּסָּא לִיָּה עַל בְּנָהָא.

תרגום לעברית

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַגּוֹף עַל הָעֲצָמוֹת עֲתִיד לַעֲמֹד, וּמִשּׁוּם זֶה זְכוּיָתוֹ וְחוּבוֹתָיו חֲקוּקוֹת עַל הָעֲצָמוֹת שְׁלוֹ, וְאִם יִזְכָּה, יָקוּם הַגּוֹף עַל הָעֲצָמוֹת שְׁלוֹ. וְאִם לֹא, לֹא יָקוּם וְלֹא יִהְיֶה לוֹ תַּחֲיִית הַמֵּתִים. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁנֵי עֲדִים הֵם עַל הָאָדָם - עֵין רוּאָה וְאוֹזֵן שׁוֹמְעַת, וּבֵית דִּין סוֹפֵר וְדֵין חוּבוֹתָיו. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁמֶשׁ וְיָרֵחַ מְעִידִים עַל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהוּ (תהלים פא) תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר בִּכְסֶּה לְיוֹם חֲגִנּוּ. מֵהוּ בִּכְסֶּה? בְּיוֹם שֶׁהַלְבָּנָה מִתְּכַסֶּה. וּמִדּוּעַ מִתְּכַסֶּית? מִשּׁוּם שֶׁכֶּאֱשֶׁר מְגִיעַ רֵאשׁ הַשָּׁנָה, מְגִיעַ סְמָא''ל לְתַבַּע דִּין לְבָנוֹי לְפָנֵי

הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא אוֹמֵר לוֹ שְׂכִיבֵי עֵדִים. וְהוּא מְבִיא לְשֹׁמֵשׁ עֲמוֹ. הוֹלֵךְ לְהִבְיֵא הַלְבָנָה, וְהִיא מִתְכַּסֶּה. בְּאִיזָה מָקוֹם מִתְכַּסִּית? אֵלָּא עוֹלָה לְמָקוֹם הַהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בַּמִּכְסָּה מִמָּה אֵל תִּחְקֹר, לִפְנֵי לֹא עַל בְּנִיָּה.

טקסט הזוהר

וְהֵאֵי הוּא דְאִמֵּר קָרָא, תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חֲגֻגּוֹ. לְאַתֵּר דְּבִיָּה סְלִיקַת שְׂכִינָתָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וּבַמִּכְסָּה מִמָּה אֵל תִּחְקֹר. וְחוּבִין בְּאַתְכַּסְיָא, תַּמָּן צָרִיךְ לְמִידָן בֵּינוּ לְבִין קוֹנֹו. וְחוּבִין דְּאַתְגַּלְיָא דְעֶבֶד לֹון, אִתְמַר (מִשְׁלֵי כח) מִכְסָּה פִּשְׁעִיו לֹא יִצְלִיחַ. דְּשְׂכִינָתָא מִסְטָרָא דְכֶתֶר אִיהִי עֲלֵמָא דְאַתְכַּסְיָא, וְאוּקְמוּהָ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, דְּצָרִיךְ בַּר נָשׁ לְחַבְרָא לָהּ לְהֵהוּא אִתְרָא. בְּהֵהוּא זְמַנָּא מְטִי זְמַנָּא דְרַחֲמִי, וְאַעֲבַר דִּינָא. וּבְגִין דָּא לְחַבְרִיָּה אָמַר לְזַכָּאָה לִיָּה בְּעֵדוּתִיָּה, אֲבָל לְרָשָׁע אֵין מְזַכִּין לוֹ.

תרגום לעברית

וְזֶהוּ שֶׁאִמֵּר הַפִּסּוּק, תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חֲגֻגּוֹ. לְמָקוֹם שָׁבוּ עוֹלָה הַשְּׂכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבַמִּכְסָּה מִמָּה אֵל תִּחְקֹר. וְחֻטָּאִים בְּכִסּוּי, שֶׁם צָרִיךְ לְדוֹן בֵּינוּ לְבִין קוֹנֹו. וְעֵבְרוֹת בְּגִלּוֹי שֶׁעָשָׂה אוֹתָם, נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי כח) מִכְסָּה פִּשְׁעִיו לֹא יִצְלִיחַ. שֶׁהַשְּׂכִינָה מַצֵּד הַכֶּתֶר הִיא עוֹלָם הַנֶּעְלָם, וּבְאֵרוֹהָ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְחַבֵּר אוֹתָהּ לְמָקוֹם הַהוּא. בְּזֶמֶן הַהוּא מַגִּיעַ זְמַן הַרַחֲמִים וְעוֹבֵר הַדִּין. וּמִשּׁוֹם זֶה לְחַבְרֹו אָמַר לְזַכּוֹת אוֹתוֹ בְּעֵדוּתוֹ, אֲבָל לְרָשָׁע אֵין מְזַכִּין לוֹ.

טקסט הזוהר

וְעוֹד, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינָתִיָּה סְהַדִּין עַל בַּר נָשׁ, הֵדָא הוּא דְכָתִיב, (דְּבָרִים א) הָעֵדוּתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֶת הַשָּׁמַיִם, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (מִלְכִּים א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ, הַהוּא דְאִתְמַר בָּהּ (יִשְׁעִיָּה סו) וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רַגְלִי. וְעוֹד, תִּרְיִן סְהַדִּין: עֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא, וְצָדִיק. וְאִינוּן ע'ד, מִן שְׁמ'ע אֶחָד. עַד, מִן

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֲדִים יוֹמֵת הַמֶּת, דָּא סְמָא'ל, מֵת מַעְקָרוֹ (במדבר יג) וַיִּשְׁאַהֲוּ בַּמוֹט בְּשָׁנָיִם. לֹא יוֹמֵת עַל פִּי עַד אֶחָד, דְּלֹא יִהְיֶה לִּיהּ חוֹלְקָא בְּאֵל אֶחָד.

תרגום לעברית

ועוד, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנֵתוֹ עֲדִים עַל הָאָדָם, זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (דברים ל) הַעֲדֵתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֶת הַשָּׁמַיִם - אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (מלכים א ח) וְאֶתֶּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְאֶת הָאָרֶץ - אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ישעיה סו) וְהָאָרֶץ הַדֵּם רַגְלִי. וְעוֹד, שְׁנַיִם עֲדִים - הַעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי וְצִדִּיק. וְהֵם אוֹתִיּוֹת ע' ד' מִשְׁמַע אֶחָד. ע' ד' - מִבְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֲדִים יוֹמֵת הַמֶּת. זֶה סְמָא'ל, מֵת מַעְקָרוֹ, (במדבר יג) וַיִּשְׁאַהֲוּ בַּמוֹט בְּשָׁנָיִם. לֹא יוֹמֵת עַל פִּי עַד אֶחָד, שְׁלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּאֵל אֶחָד. כִּי יָקוּם עַד חֲמֵס בְּאִישׁ וָגו'.

טקסט הזוהר

כִּי יָקוּם עַד חֲמֵס בְּאִישׁ וָגו' וְדָרְשׁוּ הַשּׁוֹפְטִים הַיֵּטֵב וָגו', וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כְּאֲשֶׁר זָמַם וָגו'. פְּקוּדָא דָּא לְדָרוּשׁ וְלַחְקוֹר הָעֲדִים בּוֹ? חֲקִירוֹת, קוּדָם דִּינִין לִיהּ בְּעוֹנֶשָׁא דְמוֹתָא, בְּשִׁבְעַ חֲקִירוֹת, שְׁבַע לְקַבֵּל (זכריה ד) שְׁבַעָה אֵלֶּה עֲיִנֵּי יי' הֵמָּה מְשׁוּטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ. בְּהוֹן (ויקרא כו) וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי שְׁבַע.

תרגום לעברית

וְדָרְשׁוּ הַשּׁוֹפְטִים הַיֵּטֵב וָגו', וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כְּאֲשֶׁר זָמַם וָגו'. מִצְוָה זֹו לְדָרְשׁ וְלַחְקוֹר הָעֲדִים בְּשִׁבְעַ חֲקִירוֹת קָדָם שְׂדוֹן לוֹ בְּעוֹנֶשׁ מִיתָה. בְּשִׁבְעַ חֲקִירוֹת, שְׁבַע כְּנָגֵד (זכריה ד) שְׁבַעָה אֵלֶּה עֲיִנֵּי ה' הֵמָּה מְשׁוּטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ. בָּהֶם (ויקרא כו) וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי שְׁבַע.

פְּקוּדָא בְּתַר דָּא, לַעֲשׂוֹת לְעַד זְמַנָּה כְּאֲשֶׁר זְמַנָּה לַעֲשׂוֹת לְאַחֵיו. תְּרִין סְהַדֵּי שְׁקָרָא דְּאִינוּן סְמָאֵל וְנַחֲשׁ, אִי יִיתוּן לְאַסְהָדָא סְהֻדוּתָא דְּשְׁקָר עַל יִשְׂרָאֵל, דְּטָעוּ בֵּין ו' ל'ז' דְּאִינוּן אֲתוּנוּן ז'. וְהָאִי אִיהוּ (ישעיה מג) עִם ז' יִצְרָתִי לִי תְהִלָּתִי יִסְפְּרוּ.

תרגום לעברית

מִצְוָה אַחֵר ז' - לַעֲשׂוֹת לְעַד זְמַנָּה כְּאֲשֶׁר זְמַנָּה לַעֲשׂוֹת לְאַחֵיו. שְׁנֵי עֲדֵי שְׁקָר, שְׁהֵם סְמָא'ל וְנַחֲשׁ, אִם יָבוֹאוּ לְהַעֲיִד עֲדוּת שֶׁל שְׁקָר עַל יִשְׂרָאֵל, שְׁטָעוּ בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע, שְׁהֵם אוֹתִיּוֹת ז' ו'. וְזֶהוּ (ישעיה מג) עִם ז' יִצְרָתִי לִי תְהִלָּתִי יִסְפְּרוּ.

טקסט הזוהר

וְלֹא יִתְיַחַד ו' עִם ז', אֲלֹא בְשִׁרְפַת חֲמִץ, דְּבִין ו' ל'ז'. וְאַף עַל גַּב דְּמִדְאוּרֵייתָא אִיהוּ עַד סוּף שִׁית, גְּזָרוּ רַבָּנָן, אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל חֲמִשׁ, וְשׁוֹרְפִין בְּתַחֲלַת שֵׁשׁ. וְאוֹלְפִי מֵאֲרֵי מִתְנִיתִין מִסְהָדוּתָא דְּשַׁעְתֵּי דְּחֲמִץ, לְסְהָדוּתָא דְּבִדִּיקוֹת דְּסְהָדֵי, דִּהְהוּא דִּהְרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְכֹלָא מְפָרֵשׁ בְּמִתְנִיתִין. וִיקָיִים בְּהוֹן, אֲרִי בְּפִתְגָמָא דְּחֲשִׁיבוּ מִצְרָאִי לְמִידָן וְכו'.

וְהָאִי אִיהוּ וְעֲשִׂיתָם לוֹ כְּאֲשֶׁר זְמַנָּה.

תרגום לעברית

וְלֹא יִתְיַחַד ו' עִם ז' אֲלֹא בְשִׁרְפַת חֲמִץ, שְׁבִין שָׁעָה שְׁשִׁית לְשִׁבְעִית. וְאַף עַל גַּב שְׁמִהֲתוּרָה הוּא עַד סוּף שֵׁשׁ, גְּזָרוּ רַבּוֹתֵינוּ, אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל חֲמִשׁ, וְשׁוֹרְפִין בְּתַחֲלַת שֵׁשׁ. וּמְלַמְּדִים בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה מַעֲדוֹת שֶׁל שְׁעוֹת הַחֲמִץ לְעֲדוּת שֶׁל בְּדִיקוֹת הָעֲדִים שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁהֲרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְהַכֹּל מְפָרֵשׁ בְּמִשְׁנָה. וִיקָיִים בָּהֶם, כִּי בְּדִבְרֵי שְׁחָשְׁבוּ מִצְרַיִם לְדוֹן וְכו'. וְזֶהוּ וְעֲשִׂיתָם לוֹ כְּאֲשֶׁר זְמַנָּה. (דף ער"ה ע"ב)

מקור ומהדורה

הטקסט הארמי והתרגום לעברית: אתר תורת אמת (toratemetfreeware.com) – © ר' פנחס ראובן שליט"א.

מופץ שלא למטרות רווח, בכפוף לרישיון Creative Commons ייחוס – שימוש לא מסחרי – שיתוף זהה 2.5 (CC BY-NC-SA 2.5):

creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5

עיצוב הדף: זוהר היומי.

